

INTERNATIONAL LAW

The Evolution of International Regulations on Combating Terrorism

Vitalie SÎLI¹

Abstract: *In its diversity, the phenomenon of terrorism, by destabilizing public order and by generating real threats to social values and stability of interstate relations raised awareness of the international community and authorities of many states. Since terrorist acts have overcome the borders of a single state, this phenomenon has become a part of the international organizations' agenda; thus, as a result, steps have been undertaken to regulate and elaborate efficient measures of countering and combating manifestations of a terrorist character. Terrorist threat led to mobilization of the international community, a number of working groups being established initially under the auspices of the League of Nations and, then, the United Nations Organization. In this context, the cooperation of governments that intensified in the interwar period, continued after World War II. Common efforts of the states have led to the adoption of a great number of international conventions and adjustment of national legislations to the international ones in terms of imposing sanctions on persons involved in the terrorist activity as well as cooperating between national authorities in combating terrorism.*

Keywords: *terrorist activity; terrorism prevention and counteraction, regulation of terrorist manifestation forms; international cooperation in the field of preventing and combating*

Terorismul își are originea în cele mai depărtate timpuri, însoțind umanitatea pe parcursul evoluției și regăsindu-se, sub diverse forme, în toate etapele istorice de dezvoltare. Recunoașterea formelor și metodelor teroriste aplicate în privința adversarilor sau oponenților drept ilegale a întârziat mult, fiind abordată cu insistență abia în prima jumătate a sec. al XX-lea.

Din punct de vedere istoric, terorismul a apărut în Antichitate sub forma atentatului politic, considerat ca prima și una dintre cele mai grave practici teroriste. Atentatul politic a marcat de-a lungul timpului evoluția și istoria marilor imperii, prin care împărați, regi și, mai târziu, președinți de state ori diverse alte personalități politice au fost suprimați de la putere ori din viața politică prin lichidare fizică.

¹ Conferențiar univ. dr., Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Republica Moldova. E-mail: office@ulim.md.

Noțiunea de „terorism”, în înțelegerea modernă a cuvântului, a apărut în timpul Revoluției franceze, inițial ca sinonim al domniei terorii instaurată de Robespierre, iar mai târziu, ca definiție a folosirii sistematice a acesteia.

Până la începutul Primului Război Mondial, terorismul era asimilat mișcărilor de stânga, iar după 1918, acțiunile teroriste au fost planificate și sponsorizate în principal de grupuri separatiste de dreapta, ca de exemplu ostașii care doreau independența Croației¹.

Problematika privind forma juridică internațională de combatere a infracțiunilor cu caracter terorist a început să fie abordată începând cu anii 30 din secolul trecut. Cea mai reală și acceptabilă formă juridică internațională de combatere a terorismului, în opinia unor juriști, diplomați și lucrători din organele de ocrotire a dreptului, este reprezentată de următoarele: unificarea legislației privind combaterea terorismului; combaterea terorismului internațional prin intermediul convențiilor.²

Primele documente cu privire la colaborarea internațională în lupta împotriva terorismului au fost elaborate în timpul Conferinței internaționale pentru unificarea legislației penale care a avut loc în anii 20-30 ai secolului al XX-lea.³ Necesitatea elaborării unei Convenții internaționale pentru universalizarea reprimării terorismului a fost adoptată în anul 1926 în cadrul Ligii Națiunilor la inițiativa României.⁴

Necesitatea instituirii unor mecanisme eficiente de combatere a manifestărilor teroriste a fost conștientizată de către comunitatea internațională doar după survenirea unor evenimente negative în lanț, care puneau în pericol stabilitatea internă a statelor, iar în unele cazuri și securitatea regională.

Liga Națiunilor a întârziat însă studierea problemei până în momentul când, sub presiunea evenimentelor, a fost obligată să se preocupe activ și de această problemă.⁵ Ca principal imbold a servit asasinarea regelui Alexandru al Iugoslaviei, în anul 1934, la Marsilia și a ministrului de externe francez, Louis Barthou⁶. Acest fapt a determinat Consiliul Ligii Națiunilor să instituie un comitet de experți pentru studierea aprofundată a

¹ Sili V., Armașu V., Donciu A., Pleșca R., Mardari A., Sîrcu A., *Infracțiuni cu caracter terorist, infracțiuni conexe terorismului și unele infracțiuni cu caracter de terorizare*. Chișinău: Garomont-Studio SRL, 2011, pp. 13-14.

² Салимов К.Н., Алиев Б.А., *Методика расследования террористических преступлений*. Баку, 2003, с. 410.

³ Ляхов Е.Г., *Терроризм и межгосударственные отношения*, Москва, 1991, с. 55.

⁴ Lazari C., *Drepturile omului și terorismul* / Revista Națională de drept, 2001, nr. 10, p. 22.

⁵ Bodunescu I., *Terorismul-fenomen global*. București, 1997, p. 87.

⁶ Balan O., *Terorismul crimă internațională*. Chișinău, 1998, p. 73.

terorismului. Acest comitet a elaborat proiectul Convenției, care prevedea în calitate de acte teroriste: 1) orice omor intenționat al șefilor de stat sau reprezentanților diplomatici ai statelor; 2) distrugerea sau deteriorarea proprietății de stat sau a mijloacelor de transport; 3) acțiunile care pun în pericol viețile oamenilor.

Astfel, în anul 1937 la Geneva, în cadrul conferinței internaționale întrunite la inițiativa Ligii Națiunilor, au fost aprobate Convenția privind prevenirea și reprimarea terorismului și Convenția cu privire la crearea Curții Penale internaționale.¹

Din 1937, statele semnatare ale Convenției pentru prevenirea și reprimarea terorismului se angajau să prevină și să reprime activitățile de acest gen, să-și acorde concursul reciproc în acest sens, reafirmând, astfel, principiul de drept internațional, conform căruia este de datoria oricărui stat să se abțină de la orice fapte care vin să favorizeze activitățile teroriste orientate împotriva altui stat și să împiedice orice formă de manifestare a terorismului.

După cel de-al Doilea Război Mondial comunitatea mondială a revenit la problematica combaterii terorismului. Prima convenție internațională în acest sens a fost adoptată la nivel regional.

În general, ONU a mers pe calea elaborării convențiilor prin delimitarea activității teroriste a persoanelor fizice și grupărilor organizate de politica teroarei din partea statelor. Prin aceasta se încerca protecția persoanelor reieșind din anumite funcții pe care le dețineau sau din particularitățile proprietății asupra căreia s-a comis actul terorist.

Terorismul a fost una din problemele aflate frecvent pe ordinea de zi a Adunării Generale a ONU, care a adoptat în acest sens Rezoluția 3030 (XXVII) din 18 decembrie 1972, prin care se recomandă adoptarea de urgență a unor măsuri de combatere a terorismului, intensificarea cooperării internaționale în acest domeniu. Cu regret, până în prezent nu s-a reușit realizarea unei reglementări internaționale multilaterale care s-ar referi la activitatea teroristă și ar incrimina în mod expres actele de terorism. Un loc aparte revine succesorilor obținute în acest domeniu la nivel regional și anume, adoptarea Convenției pentru prevenirea sau reprimarea actelor de terorism care iau forma delictelor contra persoanelor precum și a extorcărilor conexe acestor delictelor, dacă asemenea acte au repercusiuni internaționale, în cadrul Organizației Statelor Americane, la 2 februarie 1971, la Washington, intrată în vigoare în anul 1977 și adoptarea Convenției

¹ Ляхов Е.Г., Терроризм и межгосударственные отношения, Москва, 1991, с. 55.

Europene pentru reprimarea terorismului, semnată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1977.

Referindu-ne la temeiul juridic al combaterii și incriminării terorismului, actualmente, pot fi menționate, de asemenea, următoarele convenții internaționale: Convenția cu privire la prevenirea și reprimarea infracțiunilor comise contra persoanelor care se bucură de protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici, adoptată de Adunarea Generală prin Rezoluția 3166 din 14 decembrie 1973, Convenția internațională împotriva luării de ostatici adoptată la 17 decembrie 1979 de Adunarea Generală prin Rezoluția 34-146, infracțiunile incriminate prin Convenția de la Haga din 10 decembrie 1970, privind reprimarea capturării ilicite de aeronave și prin Convenția privind reprimarea actelor ilicite îndreptate împotriva securității aviației civile, semnată la 23 septembrie 1971, la Montreal¹ Convenția Europeană pentru reprimarea terorismului; Rezoluția ONU nr. 39/159 „privind inadmisibilitatea politicii terorismului de stat și a oricăror acțiuni ale statelor îndreptate spre subminarea orânduirii social-politice în alte state suverane”; Convenția internațională privind suprimarea finanțării terorismului din 09.12.1999; Convenția internațională privind suprimarea terorismului cu bombe, New-York, 1998.

În afara documentelor și acordurilor numite mai sus, care au o atribuție directă la problema terorismului, în general, există și un șir de documente care într-o anumită măsură se referă la identificarea căilor și metodelor de combatere a acestuia și pot fi considerate conexe bazei juridice de colaborare a comunității internaționale în lupta contra terorismului (Convenția privind combaterea traficului de stupefiate, Convenția internațională referitoare la infracțiunile și anumite acte săvârșite la bordul aeronavelor, Tokio, 1963; Convenția internațională privind protecția fizică a materialelor nucleare, Viena, 1979; Protocolul pentru reprimarea actelor ilicite de violență comise în aeroporturile ce servesc aviația civilă internațională, Montreal, 1988; Convenția internațională pentru reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței navigației maritime, Roma, 1988; Protocolul pentru reprimarea actelor ilicite împotriva siguranței platformelor fixe situate pe platoul continental, Roma, 1988; Convenția internațională privind marcarea explozibililor din plastic în scopul detectării lor, Montreal, 1991etc.). Un ajutor important în lupta contra terorismului pot aduce și convențiile privind extrădarea, care acționează la niveluri bi- și multilaterale.²

¹ Lazari C., *Drepturile omului și terorismul / Revista Națională de drept*, 2001, nr.10, p.22.

² Ляхов Е.Г., Терроризм и межгосударственные отношения, Москва, 1991, с. 56.

Un rol deosebit în sistemul măsurilor de prevenire a terorismului îl au actele normativ-juridice internaționale și naționale, consfințite zădărnicii finanțării activității teroriste. La aceste acte se referă, în special, un șir de rezoluții ale O.N.U., care conțin cerințe-recomandări pentru statele membre ale O.N.U. de a se abține de la finanțarea activității teroriste, precum și chemarea de a semna și ratifica un șir de convenții internaționale privind lupta împotriva terorismului.

După actele teroriste de proporții din 11.09.2001, comise în SUA, a urmat adoptarea unui șir de documente juridice internaționale urgente, care stabilesc noile direcții de luptă contra terorismului.

Spre exemplu, Rezoluția 1373 a Consiliului de Securitate al ONU, adoptată la ședința 4385 pe data de 28.09.2001, conține următorul complex de măsuri propuse pentru prevenirea terorismului la nivel național și internațional: prevenirea și curmarea prin orice mijloace legitime a finanțării actelor teroriste; introducerea răspunderii penale pentru oferirea intenționată a mijloacelor sau colectarea acestora prin orice metode, direct sau indirect, de către cetățenii statului sau pe teritoriul acestuia, cu intenția ulterioară de a le folosi sau la conștientizarea faptului că ele vor fi folosite la săvârșirea actelor teroriste; blocarea imediată a mijloacelor financiare și activelor sau resurselor economice ale persoanelor care săvârșesc, sau încearcă să săvârșescă, participă la săvârșirea actelor teroriste sau contribuie la săvârșirea lor, ale organizațiilor care, direct sau indirect, se află în proprietatea sau sub controlul unor astfel de persoane, precum și ale organizațiilor care activează din numele sau la indicația teroriștilor, organizațiilor teroriste, inclusiv mijloacele primite sau procurate cu ajutorul proprietății aflate, direct sau indirect, în stăpânirea sau sub controlul acestor persoane sau al persoanelor și organizațiilor unite cu ele; introducerea la nivel național a interdicțiilor juridice cetățenilor săi sau ale oricăror altor persoane și organizații de pe teritoriul său privind oferirea oricăror mijloace, active financiare sau resurse economice, a serviciilor financiare, altor servicii corespunzătoare, direct sau indirect, pentru folosirea în interesul persoanelor implicate în săvârșirea actelor teroriste, organizațiilor aflate, direct sau indirect, în proprietatea sau sub controlul unor astfel de persoane, precum și a celor ce activează din numele lor.

În ultimul deceniu, comunitatea internațională și-a focusat atenția asupra perfecționării prevederilor Convențiilor adoptate anterior și asigurării condițiilor de armonizare a legislațiilor interne ale statelor cu prevederile internaționale. În acest context menționăm, în special, ședința de la Beijing, din 10 septembrie 2010, în timpul căreia au fost adoptate Convenția privind combaterea actelor ilicite în privința aviației civile internaționale și

Protocolul de completare a Convenției privind combaterea capturării ilicite a aeronavelor.

O altă tendință, care poate fi observată, constă în extinderea și diversificarea cercului subiecților supuși sancțiunilor pentru activitatea teroristă, inclusiv la susținerea sau suportul acordat organizațiilor sau grupurilor teroriste, precum și extinderea numărului de componente de infracțiune pentru comiterea cărora pot fi atrase la răspundere penală persoanele juridice.

În afară de extinderea metodelor teroriste, gravitatea consecințelor actelor teroriste la nivel de stat, crearea unor premize de destabilizare a relațiilor interstatuale etc., un argument în plus pentru reglementarea minuțioasă a particularităților de prevenire și combatere a fenomenului în cauză la nivel internațional a servit și lansarea terorismului la nivel transnațional.

Astfel, tot mai frecvent erau atestate cazuri de comitere a actelor teroriste față de unii cetățeni străini, de către cetățenii unui stat pe teritoriul altui stat, în privința cetățenilor unui stat terț, de către grupuri teroriste formate din cetățenii mai multor state etc. În asemenea condiții, pentru a evita apariția divergențelor sau conflictelor interstatuale, precum și pentru neadmiterea escaladării conflictelor dintre state, este propusă și aplicată metoda reglementărilor prin intermediul convențiilor referitoare la diverse aspecte de prevenire și contracarare a terorismului.

Deși au fost adoptate mai multe convenții internaționale, mai persistă unele lacune în domeniile de cooperare a statelor în ceea ce privește combaterea terorismului și de armonizare a legislațiilor naționale în domeniul sancționării manifestărilor cu caracter terorist. Principalul motiv, în acest sens, în opinia noastră, este persistarea dublelor standarde în aprecierea terorismului și existența statelor care susțin adepții terorismului și finanțează organizațiile și grupările teroriste. Considerăm că soluționarea momentelor respective va contribui în măsură mare la crearea unei platforme durabile pentru asigurarea percepției uniforme a fenomenului terorist și combaterea eficientă a acestuia.

Bibliografie

Sili, V.; Armașu, V.; Donciu A.; Pleșca R.; Mardari A.; Sîrcu A. (2011). *Infracțiuni cu caracter terorist, infracțiuni conexe terorismului și unele infracțiuni cu caracter de terorizare/ Crimes of a terrorist nature, crimes related to terrorism and some crimes of a terrorizing nature*. Chișinău: Garomont-Studio SRL.

Салимов, К.Н.; Алиев, Б.А. (2003). *Методика расследования террористических преступлений/ Methods of investigation of terrorist crimes*. Баку.

Ляхов, Е.Г. (1991). *Терроризм и межгосударственные отношения/ Terrorism and interstate relations*. Москва.

Lazari, C. (2001). Drepturile omului și terorismul/ Human rights and terrorism. *Revista Națională de drept/ The National Review of Law*, 2001, nr. 10.

Bodunescu, I. (1997). *Terorismul-fenomen global/ Terrorism is a global phenomenon*. Bucharest.

Balan, O. (1998). *Terorismul crimă internațională/ Terrorism international crime*. Chișinău.

